

ȘEZĂTOAREA

Anul XII, vol. IX, No. 3-5 — Folticeni. Mai-Iulie 1904.

PORTUL DIN ȚĂPU (JUD. TECUCIU).

Avem de a face cu un sat mai mult de șes, la vr'o 18 kilometri de orașul Tecuci, sat absolut de agricultori și podgoreni. Fuduli, că nu cresc pe boerese, „ajunși“ de azi pe min, țăpenii au multe pacate, care-i deosebesc de obștea satelor vecine, mai ales prin costum, apoi apucături de morală, etc.

Portul care se mai obișnuște azi, nu-î, cred, de cît un costum de vechil, de vataș boerese de acum 100 ori 2 de azi. În totalul său, costumul, sau mai bine zis portul e simplu dar scump, o linie sinuoasă dar lungă, o linie greșită, pe alocuri, vădit greșită, dar apucată din moș și ținută cu o încăpăținare curioasă.

Descriu portul pe grupuri.

Încălțăminte. Încălțăminte n'a ajuns și multă vreme nu va ajunge la o adaptare a mediului de tirgovețime.

Ciobotele vor fi purtate atît iarna cît și vara de bărbați și de femei, precum și de copiii-bărbați, moșnegi. Fetele nu prea poartă. Ciobotele-s de *rust*, piele groasă, iar forma lor nu seamănă nici de loc cu a piciorului, de oare-ce pot fi încălțate cu ori care picior. *Tureatca* e 'naltă plină la genunchi, și unii o au răsfrîntă în jos de un lat de palmă. *Călcăiul* e înalt de 6-8 cm., mai ascuțit la vîrf și cam adus înainte, lucru pentru care, mai toți le au strîmbe, călcînd pe *peneagu*. *Talpa* pe lungă pingea întai, sau talpa propriu zisă, mai are alte 2-4 tălpi groase, în total de 2½ cm. Pe marginea talpa e ținută cu *ținte*, pe un rînd sau două, și adesea pe cîte unul mediau. *Potcoavele* pentru călcăe sunt de *Brașov*, și-s bătute cu *caele* ca și la cai. *Peneagul* și cu *tureatca* e dintr'o bucată. Cînd ciobotele se rup, nu se pingeluesc de cît rar. Totdeauna se petcesc, cu petece groase și mari. *Urechile* la ciobote sunt de piele și-s simple. *Tureatca* e căptușită cu un fel de piele roș-gălbue, subțire, păroasă, numită *meșină*. Uncheșii și babele poartă adesea *ciobote la o talpa* numite încă și *ciobote la rampazu*, cu o singură talpă și cu vîrf

terminat prin două colțuri. Ciobotele mari pe un picior mic sînt poreclite cu numele de *șotroage*, *tîrîitoare*, etc.

Flăcăii aŭ pentru serbători, ciobote cu tureatca strîntă, răscolite dinapoi, cu *pinteni* de piele bătuiți în peneagu.

Țăpenii detestază cumplit ciobotele de tirg, cusute cu mașina, pe care le numesc *ciobote de sută* și se tem de *ștaif* care se moac, fiind de coarjă de teiŭ, cînd e omăt.

Ciobotele se lucrează în sat de *ciobotarii de iarnă*, iar cele de ciobotarii de la tirg, se zice că-s *făcute de porunceală*. Țin după lucru și purtat 1-3 ani, și adesea se *căputează* pentru copii. Copiii le poartă numai iarna.

Ele-s mari, pentru a iucăpea multă *ogheală*. Ogheala se face din lînă, saŭ se capătă dintr'o haină veche lasată, ori de *sac*, *țihal*, *cînepă* etc. Nu se spală nici o dată și udă fiind se lasă sara pe lingă foc saŭ după sobă, ca să se usuce.

Flăcăii aŭ *călțuni*, mai lungi de cit ciobotele, de oare-ce trebuie să se vadă. Ei sînt *trași la chiuă* și-s cu dungii roșii.

Numai babele poartă ciobotele fără oghele, sînd mai mult pe acasă.

Se păstrează foarte prost. Sara, ori sînt puse pe lingă foc, pe de parte, ori sînt spînzurate *la coardă* de un cui, ori sînt aruncate în supat (sub pat) unde le putrezește ața.

Se ung, pentru sîrbători, *cu păcură* și se dogoresc la foc pînă ce păcura intră 'n piele, ori să lasă la soare. De cîți-va ani se întrebunțează și *dohotul* vierzuiŭ.

Ciobotelor vechi li se ia tureatca și se poartă așa pe vreme rea.

Imineii sînt încălțămîntea de vară pentru sat și sîrbătoare; pe cîmp, nimeni nu-i duce, de cit doar la tîet ori ridicat via. Se apropie de forma piciorului, și sînt *după picioare*. Se fac tot din piele de iuft, cu acelaș călcăi și talpă, ca și ciobotele, țintuiți și potcoviți. Potcoavele-s bătute cu cue de sîrmă. Se ung ca și ciobotele. Le poartă oamenii bătrîni: barbați, mai cu seamă, apoi barbații-copii și flăcăii, decî e o încălțămînt exclusiv pentru barbați. Se poartă ori cînd, pe uscăciune, dar nu pe înghețat, de oare-ce se poartă cu piciorul gol. La spate aŭ cite o ureche care stă în afară. Dinainte se leagă cu ața, saŭ o curelușă subțire de piele, *cu borte*. Copce nu sînt. Unii iminei mai cu seamă a unchișilor, sînt *obli*, adecă fără încheeturi; aceștia sînt numai cu o talpă.

Cioboțele [sing. cioboțică] sînt ghetetele cu gumi-elastică. Ele-s purtate de femei, mai ales. Barbații în vîrstă, copiii mici și oamenii

bătrini nu le pun în picioare. Pielea din care se face e mai subțirecă. În vîrf au *virf*, pliscuet sau nu, ornat cu șiruri de *găurele*. Călcăiul la flăcăi, căci cioboșelele-s ale tinerilor, în special, este înalt de 6-6 1/2 cm., iar la fete e mai subțire și-i pînă la 7 cm. Talpa e groasă, ca și la ciobote. Sînt întuite și potcovite, la flăcăi, ca și imineii, iar la fete numai unele-s întuite, dar toate au *potcoave de-a 'ntregu*. Se poartă numai sârbătoarea și se ung cu grăsimi de găină sau gîscă.

Femeile în vîrstă, și cele bătrine, purtau acum 10-15 ani, azi în sat n'ar fi de cit 10 cel mult, un fel de cioboșele, mai din topor, cu turcatea de 2-2 1/2 dm., cu găuri și copece galbene, cu călcăiul mic, la o talpă, deci mai ușoare, [bocance e numele lor].

Acestea se aseamănă foarte bine cu ghetetele cu șnur, ori cu găitane, ale copiilor mici de tot. În Tăpu, acele de copii se numesc *boței* și n'au pe dedesubt limba de piele. Călcăiul la copii e mic.

Cioboșelele se poartă cu piciorul gol, sau cu o oghială subțire, și în cazuri rare, cu călțun de casă ori de țîrg. Femeile și fetele mari le încălță cînd se duc la țîrg și biserică, horă, la un mort, la o nuntă, etc. Din Tăpu, pleacă femeile cu picioarele goale pînă aproape de barieră, și acolo se pun jos de se încălță.

Botfurii au început a dispărea. N'or fi în tot satul de cit 10-20. Creștii ocupă 2 dm. cînd sînt strînși, și pînă la 6 dm. cînd se întind. Creștii sînt curmați. Un cerc are 5-6 curmături. Botfurii sînt răscoiți la spate, urechi de plîză, călcăiul lung, ascuțit și dus înăuntru, și potcoviți. Talpa-i groasă. Se ung cu untură de pește și cu vax. Se poartă numai de flăcăi și însurăței.

Papucii sînt absolut numai ai femeilor. Călcăiul e dintr'un potlog numai, fără ținte și potcoave. Se poartă pe uscăciune, cu piciorul gol sau cu călțun de țară mai ales.

Ochiuca nu-și găsește loc printre Tăpeni. Această încălțăminte a fost pînă mai an, grozav de desprețuită și dată pe sama *țîtarilor* (păzitorii de țară), vacarilor, țiganilor, argașilor, etc. De o samă de vreme însă se începe a se purta, *numai la cîmp*: la arat mai cu samă. În sat, ori-cine preferă să umble cu picioarele goale de cit cu opinci. Mulți umblă cu niște rupturi: petec peste petec, dar o pîncă să-l tai că nu-ți încălță.

Opincele se cumpără rar. Cei mai mulți le fac din piele de porc, după ce a *tuns* părul, de vită (nedughilă), ori cumpără pielea din țîrg și și-o face omul. Opincele de gospodari făcute, au două încrețituri, una la spate și alta înainte. Latunile ori ajung numai cit fine

talpa, ori sînt drepte, dacă p lelea a fost mai lată. Curelele de legat în picior sînt a e de fuior sau de lină. Cele mai bune a e sînt de *t rs n *, păr de capră neagră impletit, de o lungime de 10-12 metri. Ogheala e ca  i la c obote.  n ori-ce caz, azi opinca e o *haină de om sarac*. Femeie, nu-  una, ca să să fi pus opinca în picior. Am spus de a cap că T pu-  sat fudul, de r ze i de pe timpul lui  tefan, după cum e tradi ia  i legenda  i pentru  apeni *ochincariu* este om fără c p t i, sărac  i putinos.

Imbrăcămintea la barba i. Copiii de parte bărbătească incep a se diferen ia, în imbr c minte, de pe la 5 ani. Piu  atunci, ce poartă, vom vedea la imbr c mintea femeiască.

C me a. C me a la barba i e cel mult pină la genunchi. Ea se poartă pe de asupra  smenelor. Cămeșile se fac absolut toate de gospodine, din pinză de c l i în c l i, adică din pinză cu bătătura de c l i ca  i urzeala. Această pinză e rară  i numai cămeșile celor mai saraci se fac a a. Mai e pinză tort în c l i, cu urzeala de tort: **tort în tort: bumbac în tort**, cu urzeala de bumbac; **de bumbac-sadea  i bumbac cu saciz**, cu bumbac ordinar ca urzeală, iar ca batae bumbac-saciz, sau numai saciz, un fel de bumbac moale  i mai gros. Necultiviindu-se de loc iuul, pinza de în nu se cunoa te.

Cămeșile sînt de două feluri: cu **platc **  i **l r **. **Fără platc ** se face în modul următor: se  a măsura, d. ex. 8 dm.,  i se taie din v lul de pinză o bucată dublă; la mijloc se face croiala pentru git, iar în jos pentru chept se taie.

R seroiala gitului se coasă cu gulerul, care pentru barba i are 3-5 cm.  i în acest caz e în totdeauna aproape din acela  fel de pinză. Partea de sus se r sfringe. La git se  ncece cu **bunghi albi** cu cheotoare t cte în guler  i **indilit **, ca să nu se destrame, ori cu cheotoare **de a a**, care se fac din tort, pun nd mai multe fire alături  i impletindu-le cu acul în ochiuri supuse. La cămeșile c l i în c l i în loc de bunghi, sînt numai 2 a e ce se **leagă** cu **ochiu**. **Mnica** se pune pe linia mediană a buca ei l iate,  i dacă spiuarea  i dinain ile sînt din latul pinzei [c t e pinza de lată] mnica e lungă c t e lată pinza. C nd cămeșa e pentru un om mare,  i mnica ar fi prea scurtă, atunci se face mai lungă puindu-i-se br lari ori f ctud croiala pe lungul pinzei. C me a cu br lari e întocmai, la mnica, ca br lari de la cămeșile de la ora , numai că sînt mai cre e, mnica fiind mai largă.

Pinza de ordinar, neav nd de cât cel mult 50 cm. de l time.

50 cm. ale dinainților și 50 ale spetelor, sau 100 cm. de diametru ale poalelor, ar face cămeșa prea strimță; se lărgiște prin punerea de clin, sus cam de un decimetru, iar jos de 3. Apoi, pentru ca cămeșa să nu fie strimță subțioară, i se pune pavă: un petec patrat de 7-8 cm. lajime.

Cusutura la ast-fel de cămeșă este de două feluri: cu rāfecătură, cind se rāsucește pluza distrāmātă și apoi se coasă, cum se face cu capetele miuicilor, cu a poalelor, și cu pīepșii une-orī, orī tivind, cu supunere, și apoi cusut in urma acului. Așa care se intrebuintează e rare-orī bumbacul, și mai totdeauna tort fierț și muțat in stupit.

Cămeșa cu plateă, e „mai așa”. De ordinar e de bumbac orī de tort, cu gulerul „samelos”, mai in totdeauna de bumbac cu brajare sau fără. Platea nu-i altă ceva de cit ca o continuare a miuicilor, de care se prinde pīepșii sau dinainșile și spetele, prin crețuri. Cele de tort, se prelungesc spetele pe sub plateă pînă la guler. Platea nu-i pusă pentru altă ceva, de cit pentru tārie. Pe umār ducī o trāistă, un sac, o sapă, etc.

Cămeșile tinerilor sau ale însurāșeilor se fac de borangic sau de bumbac invrīstat cu borangic și cu bumbac tirīplic, cu diferite flori din iță etc. Ele-s mai toate cu mineci largi, și cu flori geome-trice cusute in arnici roșu, galbāu ori albastru. Atingīnd și cămeșa femeiască, spun că in cusuturi se intrebuintează flori de mică ro-tunde cu o singură gaură, iar peste cusutură se suprapune alta, ca solzii peștilor. Florile [impropriu] sau stelile acestea sint galbene și roșii. Cămeșile de felul acestora aū canași la git, pentru incheet.

Ismene (ismană, sing.) Ismana-i cea mai prozaică parte din îmbrăcămīntea bărbătească. Le poartă numai băeșii, flăcăii și restul barbașilor și femeile de loc. In casuri excepționale, pe frig nespus, la cules de popușoi, d. e. o femeie „revoltantă de tot” i-ar trāsni in giud să îmbrace ismene bărbătești. Pluza din care se face e cea mai inferioară, foarte rar de bumbac. Primele ismene pe care le poartă un copil sint cu bată, și deci cu prohab și bunghī, cunos-cute sub numele de ismene cu bunghī; bată e de 2 cm. Cele co-mune „de rumi” sint de o formă curioasă. **Soldurile** și **cracii** sint din pluza pe lung: și in loc, deci de a avea o formă drept-unghīulară. Intre picioare li se pune turit, două triunghiuri isoscele cu laturi de cite 3-6 dm iar turul se coasă cu cracul, mai lăr-gindu-i puțin prin ajutorul puțului. Puțul e o pavă de la cămeși de forma unui romb lung și îngust.

Cu așa arhitectură, ismana poate avea, pe la mijloc, o circumferență de, fără minciună, 2-3 metri. Sus e bata, goală pe dinăuntru, cu 2 deschideri, cea ce face că ismana aceasta să n'albă nici dos nici față. Bata e străbătută de birneț, de unde și specia de ismene cu birneț. Birnețul e de lână colorată, lung de 2 metri aproape și se bagă pe bată, apoi se strunge după cit e și pletecele. Birnețul se scoate cind ismenele se spală și se bagă din nou prin ajutorul babei. Baba e cam de $1\frac{1}{2}$ -2 dm., în a căruia cîrlig se pune firul înodat și se trage bata ismenei încreștînd-o. Creștii de la ismene, vara, sînt un adăpost admirabil pentru purici.

Cavitatea acestor ismene colosale, poate să ajungă, drept spunînd, pînă la 1 hectolitru jum. Cracii de la ismene sînt largi, și băerile orășenilor nu se cunosc. Ei sînt mai lungi de cit pantalonii, peste care se suflecă. Unui om, căruia nu i se vîd ismenele, e „ca țigani”.

În cămeșă și ismene umblă oamenii la munca cîmpului, la trecerat, caratul suopilor, la coasă, etc.

Cureaua. o știm, e cea comună.

Chimirul. mai modest ca grosime și ca podoabe, a început a dispărea. El se reduce azi la o simplă curea lătuță, cu un pungoi de piele făcut și cusut la un șold, unde dacă-i omul tutungiū, se poate pune tutunul (tiliuul), amiuarul, cremenea, lasca, ori sitilul, apoi tot de acest chimiraș e legată teaca de lemn sau de fer, prima ghintuită cu coarjă de cireș, ori cu tablă, pentru cușitul omului.

Briul, poate că-i ceva caracteristic pentru țapent. Briul se poartă de toți, începînd cu flăcăii și femeile măritate. Se poartă vara ca și iarna; unii îl poartă direct peste cămeșă, alții peste încingătoarea pantalonilor ori a fustei la femei. Pentru oamenii în vîrstă briul e roșu, pentru bătrîni e alb. Lungimea lui e de 5-8 coși și o lățime de 4 dm. Foarte rar se poartă pe lat; cei mai mulți îl poartă îndoit, încunjurîndu-se cu el „la briu” de 3 sau mai multe ori, „ca să le fie șălele”. Briul e de lână, „de pâr” aspru, scos din lîna oilor țigăi. Pe la capete atîrnă ciucuri de 1-2 dm., făcuți prin înodarea, la rădăcină, a două fire din bătătură și apoi înodarea lor la capăt. Ciucurii de la capătul supus, de desubt, atîrnă la unii, iar cu cei de-asupra se leagă briul, dîndu-se jumătate pe de-asupra și jumătate pe dedesubt. Unii se mai încing peste briu cu curea. În briu femeile duc ouă de împrumut, fumătorii țîn basmaua cu tutuu, etc. Briele flăcăilor, căci fetele mai nu poartă, sînt cu cauași frumoși.

Ața. — Pentru copiii mici, toate încingătorile se reduc la o

simplă ață, adesea de lână, sucită în două sau împletită în trei; de ea e legată așa cu briceagul de vară, de oare-ce în fie-care vară, cu eșirea nucilor, băeșii își cumpără bricege. Acestora li dă cu sucala înroșită în foc, găuri, de unde le prinde cu ața.

Pantaloni sînt, sau erau pînă acum 10-20 de ani, „de cei moldovenești“ cu tur, cu aceiași croială ca și ismenele, însă cu mult mai strîmți. Deosebirea e că pantalonii au bată și deci prohab fără buughî. La bată se încreșesc. Materia din care se făceau și se face și azi pentru însurați, e plinza de lână în 3 ițe, un fir roș și unul negru, ori știac galbău-roșcat pentru pantalonii de sărbătoare. Mai sînt și de culoarea neagră, cafenie, etc.

Pentru copii au tot același formă și se fac de porunceală la țig ori seiau gata. Culoarea neagră, sură ori uindilemnie este cea mai purtată. Ale copiilor sînt toate culorile de pluză de bumbac, urzică. Le plac oamenilor ca pantalonii să nu fie lungi, și să se vadă ismenele și cu ele puțin și piciorul. Ismana-i suflecată de 2-3 ori.

Birnevigi au exact croiala și forma ismenelor, cu turii colosali, și cu birneș. Sînt purtați de oamenii săraci, ori de cei fără gusturi artistice. Se face din pluză groasă de suman, sură de ordinar, și țin la purtat cite 8-10 ani.

În pantalonii, cămeșa stă totdeauna peste ismene.

Pantalonii strîmți sau nemțești au început a înlocui pe vechile modele, mai cu seamă la flăcăi. Curios e faptul că după 3-4 ani de la însurătoare, revin tot la cei bătrînești, cu care-și fac restul zilelor.

Flanică sau flanea. Se face de către femeii, din lână moale și cu mult păr, în andrele, de cele mai multe ori fără gură la piept, și numai locul de scos capul, ca și la mîneacă. Altele se fac cu gură. li se pun gulere de catifea, nasturi, etc. Le poartă ori-cine afară de oamenii bătrîni.

Jaletca e halnă de sărbătoare și ceremonii. E întocmai ca și la țigoveși și la țăpeni, nu-i de cit de 20-25 ani introdusă.

Ilicul la copii e tot de forma jaletcăi, cu deosebire că are și spetele de aceeași materie ca și pepșii; n'are răscoiala de la gil, și se închee pe piept. La oamenii în vîrstă se închee pe coastă. E numai pentru bărbați și se face din lână groasă: știac ori de casă.

Minteanul e halna uncheșilor. E „dreaptă“ adică nerăscoită, scurtă, cu poalele largi, cu mînecele largi; se închee pe dinainte cu buughî rotunzi sferici, de tablă mai cu samă, și-s înflorate pe piept și pe spate cu găitane negri și late. Flori au și la mîneci. „Tăetura“

e pe șolduri. Minteauul e o haină iubită de oamenii bătrâni, și toți vor și lasă cu limbă de moarte se se îngroape cu mințean și briu verde.

Oamenilor cărora le place să se creadă turați în zilele de bătrâneță, îi vezi numai cu mințean și briu alb.

Sprețul sau sprețurul e haină bărbătească, a părții tinere mai ales. Sînt croite „pe talie”, cum s'ar prinde, dar se pot lărghi de tot. Tăetură au la spate pe calupul fracului, de 2-2 $\frac{1}{2}$ dm. cu cîte 3 bungghi de carton ori de tablă, de fie-care parte, iar dinaiute cu 6 de fie-care. Sprețurul e scurt pînă la briu. Ca și pantalonii, are două buzunare, iar pe dedesubt nimic. Sînt foarte rari sprețure de lină. Cele mai multe, se fac în țirg din lină, de bumbac închisă, cu negru în totdeauna.

Sumanul e cunoscut. Îl are ori-ce om iarna. E simplu, ori dacă e făcut de casă, peste cusuturi se înșiră găitane, verzi, albe sau roșii, care nu-s alt-ceva de cît lină sucită și răsucită. Coloarea pluzei cea groasă e sură, rare-ori albă de tot, și mai tot așa de rară roș-gălbue. Făcut de casă ține pînă la 10-12 ani și-i vrednic de omul așezat. Pentru copii se cumpără din țirg și ține cel mult 3 ani.

Contomanul e o haină de iarnă, rară. Are croiala sumanului, însă-i cu guler așezat și-i blănit cu blăuă de oae, iar pe la gît și chiepți cu cea de vulpe sau de lup. Blana se pune numai pînă în dreptul briului. Blănite-s și minciile. Gulerul e de 2-3 degete. Se face din șiiac ori pluza scumpă și trăinică de casă, și-s rari fiind că costă 60-80 fr., și țin toată viața unui om, de oare-ce se poartă rărișor.

Fermeneaua, mai, mai că-și ia rămas bun. Mai sînt vr'o 3 sau 4 în tot satul. Cu croiala mințeanului, blănită cu „bulpe”, cu minci largi, „a popă”, guler mic, e haina bătrînilor bogăți.

Măntaua sau șuba a început a lua loc printre contomane. E identică cu croiala militărească, cu deosebire că pluza-i groasă, gălbue ori sură, și-i blănită. **Gaica** de la spate e lătă de 10-15 cm., cu cîte 4 nasturi și fără cheotori. Se poartă sărbătoarea și la ceremoni, de cele mai multe ori descheiată.

Chepeneagul are croiala sprețului; uele au guler răsfrînt, blănit cu blană de vulpe, ca și pîlepții, iar restul cu de oae. Au găitane, și cele mai multe se incheie cu găitane, aranjate mai frumos ca la tunicile călărășilor. Chepeneagul e haina flăcăului și a omului însurat, fără copii.

Antereul, zăbunul din satele din jos de Tecuci, să nu se creadă că-i lung, antereul poclilor, nu; e scurt de tot, simplu, pe trup,

fără tăetură la spate, dar cu două simple la șaolduri. Se face totdeauna din lână de casă „din păr în păr”, un fir roș, unul negru sau albastru la urzeală, iar bataia e roșie totdeauna. Se inchee cu cheotori făcute din găitau de țirg, subțire, cu bughii de tablă sferică: pe țipe are două găitane late, ca și pe guler. Pe primele sînt înșirați bughii sferici. Antereele se fac în sat de unele gospodine, dar mai ales la babe meștere. Nu-i om să n'aibă antereu: călduros și ușor. Se hîmbăcește cu lână și cusutura feței de căptușeala de pînă de fuior, se cunoaște pe spate, sub urme foarte frumoase: un ol cu flori, romburi regulate, cercuri patrute, arce, toate de o simetrie perfectă. Un antereu ține pînă la 6 ani. Sînt foarte puține, dar sînt 3-10 femei în tot satul, care poartă antereu. Antereul se poartă pe frig. Vara nimeni nu-l are.

Boanda sau **bondița** e de piele de oae, bine dubită, de cătra cojocarii din sat. E de croiala ilicului, fără minci, și se inchee pe coastă cu cheotori și noduri de piele. Le poartă ori-cine, afară de femeile bătrîne sau pe calea bătrîneței. Cele cari se fac în sat, sînt simple: cele poruncite la țirg, sînt pline de flori, cu culori vii, roșii și albastre mai cu seamă. Se poartă pe sub altă haină, bărbații cite odată nu, dar femeile totdeauna; dreptul femeilor de a purta bonzi se crede, par-că, ca o uzurpare.

Cojocul e cunoscut, numai că e de două feluri. Cel scurt e sau de purtat și atunci e simplu, sau de sărbătoare și e înflorat, de nu se mai vede pic de piele pe el. Cojocul mai poate fi lung, pînă la sau dincolo de genunchi. De o samă de vreme a început a-și lua ramaș bun. Mai sînt și cojoace de tranziție: nici scurte, nici lungi, totdeauna de purtare. Toate se inchee cu cheotori și noduri de piele, iar la gît cu canafi de piele ori cu ațe de piele.

Sarica, de origină mocănească, a fost într'o vreme și pentru țărani bună. Azi însă nu știu dacă mai e una în sat. Se făcea în casă, din mițe de oae lungi, atît pe dinăuntru, cit și pe dinafară. Erau lungi pînă la genunchi, sau chiar mai mult. Tesutul ei special, nu l-am putut afla de la nimeni pînă acum. Atîta știu că n'avea piele, ci numai lână ce atrna pe amîndouă fețele.

Giubeaua s'a purtat pînă acum 30-40 de ani. Ci-că, cam trăgea a popă: haina lungă și blănită

Îțarii sînt pentru mocani, și nimeni dintre sătenii nu-i pune.

Chebea, astăzi dispărută, era lungă pînă la genunchi, de casă, ori de șalac cumpărat din țirg și neblănită.

Contășul, cu croiala chepeneagului, avea guler mare răsfrânt și blănit cu hulpe.

Bete poartă fata și flăcăul și se încinge peste briu. Late de 2 degete, betele se țesau în răsboi, se alegeau cu lină viu colorată, pe marginii aveau mărgelile albe și la capete aveau canași lungi, groși și felurit colorați. Când se încinge cu ele, atirna capetele pînă la genunchi și în joc, joacă și ele.

Basmale nu poartă țâpenii nici sărbătoarea, de cit cu tutun. Femeile ori unde se duc aveau la ele basmale, căci duc cîte ceva: un covrigel, un măr, o bucățică de pine, colac, etc. Basmalele-s mari și galbene, roșii „de tipariu”, ori „de bucată”, ori de cele popești, cum ar zice tirgoveții. Basmale ordinare sînt batiste de tirg, aveau flăcării și fețele mari în horă și le pun pe mină cînd se țin de umăr, ori de briu, ori de cîte trei, învrîstat, ca să nu se păzeze cu mințile asudate. „Basmaua e începutul dragostei” se zice pe la noi și uita cum: Fata căreia nu i s'a luat de flăcău basmaua din mină, nu se numește fată mare. Cînd un flăcău își ia basmaua cu sila, să știi că n'are gînduri de om pașnic: dragostea.

Basmale mari, de matasă, **casincă de mătăasă**, pun flăcăii la git, ca un fel de **legătoare**, cu o așezare minunată de frumoasă. Una costă 5-10 franci.

Iarna, copiii poartă la git basmale de bucată.

Baidirul e de un metru sau doi, făcut din lină moale de tirg și cumparat gata. Lățimea e de o palmă. Eu am purtat, dar azi poartă pușintei băeții, căci numai băeții poartă. Probabil că-l adus de unguri, de oare-ce ungurii cari pe la noi sînt vacari și păzitori de țarnă, jitari, aveau și vara baidire.

Mănuși, la țară se fac cu cirligul, rar cu andrele, din lină moale. Așa un deget, degetul cel mare, iar celelalte 4 stau la un loc.

Cheptariul e jaletcă de casă: lină groasă.

Imbrăcămintea femeiască e mult mai simplă și mult mai ferită de amestecul și influența tirgovească.

Cămeșele, pe lungă că-s lungi, se deosebesc de cele bărbătești prin faptul că n'au guler de loc, n'au clinul așa mare ca la bărbați, n'au brațari la minică **nici odată**; apoi are poale care-s totdeauna de cilți sau de fuior, chiar cînd cămeșa e de bumbac. Cînd cămeșa e de borangic, cu flori, atunci poalele sînt de bumbac. Jos, poalele-s mai largi, și-s largite prin mijlocul **clinilor**, triunghiuri cu baza de 10-15 cm. și lungi de 40-60. Astăzi aveau început a se face

cămeși fără gură, adică fără deschidere la ște. Acestea-s bune pentru fete mari și primul an de neveste, căci apoi e silită să scoată ștele pentru supt.

Copiii mici, băieți și fete, mai puță la 6 ani, sint purtați numai cu cămeși lungi, și spun bătrini, că acum 80 de ani stătea „plodul“ puță la 16 ani (!?) numai cu cămeșă și fără ismene.

Rochiță au băieții și fetele puță pe la 5-6 ani, „din uua“ adică de sus puță jos, cind băieții trec la pantaloni, iar fetele o duc tot cu rochițe puță la 10-12 ani. Rochița se face de cit, ciut sau matirie, puță vâpsilă cu puchițai ori cu flori.

Pestelca e bună pentru casă. Se face de cite 2 coși de lată și leagă peste brlu. Cele de casă, pentru purtat, se fac din canură, resturile de la pieplănatul fuiorului de cînepă, din lină boită, iar cele de sărbătoare de ciut, culori închise. În casă femeile adesea, ca și la cîmp, umblă cu două pestelci: uua la spate și alta înainte. Sărbătoarea, femeile măritale au pestelci, fetele nu. Pestelcile de casă au ciucuri jos, și se leagă de mijloc cu baeri de lină ori cu bete.

Flaneaua e specială pentru cite-va sate din centrul Tecuciului. E, ca țăsătura de lină cu fir special tors „ca de flanea“, numai păr, și ca țăsătura e ast-fel: bataia se face cu 10-12 fire, o vristă neagră rar de tot, iar mai toldeama albastră închis, și o vristă roșie, albastru, roș, etc. La urzeală e tot așa, una roșie, una albastră etc. Pentru o flanea trebuie cam 10 coși de puță, care este cusută pe lat, iar pentru femeii năltuțe, din 5-6 foi și rare ori puță la 8. Au un mic probab, care-i astupat cu pestelca, adesea din aceeași puță.

Fista e tot cu croiala flancei însă-i de ciut, matirie de țîrg și se poartă simplă, prin casă, vara la muncă, etc.

Rochia (pl. rochii), e tot așa ca formă, însă e împodobită cu falduri, cu halbarale, crețuri și găitane, horbolă etc. Se poartă numai sărbătoarea, și rochiile fetelor de astăzi au ajuns foarte scumpe; forma însă s'a păstrat.

Puță acum cit-va ani, babele purtau ce apucase: rochii cu chepți ca și rochițele copiilor mici de azi, de materie [puță] de țîrg albă, cu puchiței ori unghii roșii.

Coloarea la rochiile e deschisă: roșie, verde, albastră pentru fete; închise: neagră, verde închis pentru femeii.

Barbatul, nu cumpără nicl odată femeii sale rochie, din cauză că, cîl e nevastă tină, are rochiile din fetie, plus cele făcute din puță cumpărate de tat-so, iar după ce începe a face copil, pentru fie-care copil, capătă la cumătrie de la cumătru cite o rochie ori fistă.

ȘEZĂTOAREA

Femeile au călțuni lungi peste genunchi, făcuți de casă, cu cîrligul ori cu audreaua, albi; au briu și flanea [flănică] apoi briul nedespărțit.

Baschina e de o simplă croială, așezată pe trup; la mijloc e strîntă, iar josul e larg: cam încreșită (falduri). Minica e de o croială dreaptă, și cite odată terminată cu horboțică de casă, hoiță ne-gru. Mai anii trecuți, fetele-și făceau baschine cu buf, însă oricum ar fi ale fetelor, ale femeilor is drepte.

Polcuța e baschina babelor, dreaptă la spate, și trage cu miunteanul moșnegilor. Piuza ad-hoc, e gălbie-roșcată de lină.

Polca e antereul femeesc. Se face în casă, la femei meștere în sat, cu față cumpărată din tirg, de culoare cenușie ori sură. Toale sînt îmbumbăcite cu lină scărmanată ori cu bumbac netors din tirg.

Ca și antereile bărbătești, polcile se cumpără și din tirg gata, de calitate mai proastă, și-s demue de femeile puturoase și sarace. O polcă de casă ține 3-4 ani. Cele de tirg, au pe lingă piept triunghiuri colorate viu.

Cațaveica e șuba sau mantaua femeilor. E simplă de tot, așezată pe corp, cu gulerul mic și minicile largi, are fața de tirg mai în totdeauna, de culoare sură-cenușie și-i blănită cu oae pe dinăuntru pînă pe la șolduri, iar pe la git și piept cu vulpe. De lungă-i pînă sub genunchi și atit poalele cit și minicile nu-s blănite. De o parte și de alta, în față, are două crăpături, fără buzunare, pe unde se bagă mina. Cațaveicile n'au bungi nici cheotori.

Paltonul astăzi nu se mai poartă. Avea fața de tirg, neagră cu gătaue și minicile lungi și subțiri, apoi altele atrneau de cite o cheotoare, ele fiind triunghiulare ori rombice. Aveau buzunare mari de o parte și de alta, cu multe și frumoase găтели. Iarna, femeile poartă unele și sumau, dar puține.

Pentru cap la barbați. Cu capul gol, lăpeanul, ca toți vecinii, nu umblă ferească Dumuază. Umblă numai dacă moare cine va. Atunci fie soare foc, ori ger nevoe, el nu-ți pune nimic în cap.

Căciula e purtată atit iarna, cit și vara, de către unii oameni. Căciula se face din piele de miel, de preferință ne-gru, pentru oamenii bătrini, flăcăi și alb pentru copii. Forma e absolut cilindrică și fundul plan ori puțin lungeț. Pentru copii, se făcea acum citi-va ani, căciulii cărora li se lăsa în afară urechile de la miel. Barbaților și flăcăilor li e fală dacă au și caută să aibă, căciulă de „Astragan“ (Astrahan), mai cu seamă pentru zile mari. **Căciula brumărie**, e

părerea că-i bună pentru omul sarac și fudul. De ordinar numai fundul e brumăriu (sur-albastriu). Chiar se zice:

Cu cătula brumărie,
spartă 'n fund de sărăcie.

Căptușeala, saŭ dosul, e de piele de ed, la cele bune.

Pălăria are culoarea neagră, cu streșinile mari mari, de tot, înaltă, cu cordică. Se poartă neîndoită și cam pe cîafă și pe stînga. Copiilor li se dă pălării negre, subțiri, cu fundul o semisferă. Ei sînt foarte mult la căptușeală.

Pălăriile de pae datează în Țepu de 12 ani. Introducătorul a fost flăcăul Cosma Iliza, care cu toate că a purtat 8 ani, nimeni nu l-a urmat; de vr'o 7 ani se tot cumpără pălării de pae de tîrg, iar de patru ani, de cînd subsemnatul lucrează în timpul verei 4-5 pălării de pae, și alți vr'o 2 „școleri“, pălăriile de țară din pae de griu s'au mai înmulțit.

Broboade. Imbrobodeala se face în trei feluri: 1) Imbrobodeala dreaptă, cu capetele broboadei pe sub git, și legate la ceafă cu două înodări; 2) sub coade, cînd se aduc cele 2 colțuri de se înoadă deadreptul sub coc, rămînînd celelalte 2 colțuri suprapuse să alirue (cînd broboada e patrată) și 3) legătură pe frunte, cînd se încrucișează capetele pe sub coc și se aduc de se leagă pe frunte, printr'o supuitură ori înodare.

Femeile, după mărițiș nici cînd dorm nu stău cu capul gol. Ele îmblă în totdeauna imbrobodite.

Tulpanul e un patrat lat de un metru; se cumpără din tîrg din bucată și e saŭ negru și cu flori roșii, saŭ galbăn cu flori verzi; de aceasta cumpără mai ales babele. Femeile cu stare nu poartă tulpan.

Basmaua, de aceeași mărime, e bună ca broboadă la copii mici și fete, nu „fete mari“. E roșie, cu flori galbene. O femeie nu îi-ar imbrobodi odată cu capul basma: „pentru că numai mădamele poartă bāsmale“. [Mădama unguroanca, a cărui bărbat e vacarul satului, ori „guard rural“].

Cașmirul (pînză de Cașmir), e cit tulpanul; de lină bună, costă pînză la 5 lei bucată. Cașmirul se taie din valuri întregi, pe care gospodina îl îndilește, ca să nu se destrame. Cu el se imbrobodește ca și cu tulpanul.

Barizul e de hîmbac subțire, cu cînăfeii și ochiuri pe la margini și se vinde cu pîesa.

Șalul a existat pînă acum 20-25 de ani. Era patrat, lat de

1 $\frac{1}{2}$ -2 metri, cu găitane, [șireturi] late, înguste de 2-3 mm galbene și roșii mai cu seamă, și cu deosebite flori care-s aproape la fel. În mijloc au cîte o floare mare, cu șireturile, împletituri late în trei, de mătăasă, de următoarele colori: roș, galbăn, albastru, verde și alb. De jur împrejur este un lanț cu flori, iar pe margini sînt canafi, sugrumași cu mătăasă galbănă.

Ștergarul este broboada babelor. Ștergarul e o bucată de pînză, de burangic, cu fluturi de triplie ori arniciu, cu vrîste de bumbac și canafi albi. E lung pînză la 10 coși. Babele lasă, cu limbă de moarte, să fie înmormîntate cu ștergar alb, ca spuma mării.

Tudor Pamfile.

UN JOC DE COPIL

Jude lungata stăpînire a slavilor a lasat, în părțile noastre, multe urme, atît în limbă cit și în moravuri. Afară de cuvintele, cari s'au asimilat cu desăvîrșire, și făcînd parte integrantă din tesaurul limbii noastre, nu mai pot fi eliminate, de oare ce au mai mult drept de cetățenie de cît franțuzismele sau chiar neologismele latine, cum în cuvintele: a *iubi*, *drag*, *da* și celelalte, se mai găsesc, în popor, o sumă de denumiri, ziceri, proverbe slave sau semi-slave, mai cu seamă iusă nume proprii, cari s'au pastrat pînă în zilele noastre, dar tind de la sine să dispară, și prezintă acuma deja un aspect mai mult sau mai puțin anacronistic; d. e. „nu cluta șo mikikel, ale batrin“.

Această din urmă evoluțiune este bine caracterizată prin zicătoarea, ce mai circulă prin satele odinioară „rusești“, dar astăzi, cu desăvîrșire rominești din județele Botoșani și Dorohoi, sate unde numai bătrînii mai vorbesc limba ruteană (malo-rusă), și de unde vine vorba: „tata rus, mama rus, numa Ivan Moldovan“.

Cuvinte în felul de mai sus sînt mai cu seamă un șir de denumiri de serbători și de biserici, înclinate acelor serbători, căci în slujba bisericească, mai mult ca ori unde s'a pastrat limba slavă. Așa avem: *Uspenia* [sau cum se zice catedralei din Botoșani: *Ospenia*]=Adormirea Maicii Domnului; *Vovidenia* (*Uwidenia*): *Tretsfetite* (trei ierarhi) și c. l.; apoi *Probajine* (preobrajenia)—schimbare la față. *Prohoda* (mănăstirea lui Petru Rareș de lângă Hect-Lespezi)=Pobrata. *Dorohoi* (*dorha berladska*) adică: o stație pe drumul din țara leșească la portul Galați a republicei birădene etc.

Asemenea cuvinte au făcut poate pe unii autori, cum bună-oară

Martonne, în cartea sa recentă „La Valachie“, de a spune că: le sang slave coule largement dans les veines des Roumains“.

Îmi amintesc, între altele din copilărie, un cîntec curat slavou (rutean), pe care-l întrebuița dadaca noastră, cînd copiii erau prea din cale afară neliniștiți, pentru a-i aduna împreună și a-i ține un moment pe loc. Ea [care nu era de loc ruscă, ci get-beget botoșe-neancă] ne chema pe toți în jurul ei; prindea pe unul din noi cu două degete de dosul mînușei, țindu-i astfel mîna în *slavă*; acelaș copil său altul apuca la rîndu-i cu degetele celeilalte mîni dosul mînei bătinei, și tot așa alterînd, pînă ce toți cei din casă prinși de amîndouă mînile, formau cu mînele lor un fel de lanț, pe care-l legănau în cadența următoarelor versuri ale doicei:

Kar! Kar! vorona(r)
ditem kașe varela(r)
idit, dite, potriske
dam vam kaški istociki

Care vrea să zică:

Crr! Crr! cîrorile!
copiilor ferb cașcă 1)
mergeți, copii, după surcele,
vă dau cașcă să mînceați.

Apoi, după ce s'au repetat versurile în cor de cîtră toți copiii, odată cu sfîrșitul, toți strigau „er! er! er! crrr.....!“ și mînile se desfăceau de odată în toate direcțiile, tocmai ca un strat de cîoare care s'ar imprăștia.

De altfel cred că acest obicei subsisiă încă, cel puțin în părțile locuite de ruteni.

Grigore Goilav.

FOLKLORUL ȘI JUSTIȚIA

De multe ori obiceiurile noastre vechi întîlnesc un dușman puternic în întreaga administrație a țării, și chiar și în justiție. Lucrul se explică lesne, știind că toate legile noastre nu corespund unor trebuinți reale, nefiind izvorite din cerințele stărei noastre sociale.

Tribunalul Suceava, a avut să judece, cîndva, pe niște flăcăi din satul Dolhești, acuzați de răpire de minori, pentru că la o nuntă

1). *Cașca* este un fel de mîncare tot rutoană, făcută din grisă de hrișcă scartă cu apă.

aŭ practicat un obiceiŭ străbun ; tot acel tribunal a judecat — și a achitat—pe un moșneag, invinuit de înșelăciune, pentru că locuitorii unui sat întreg îl plăteau ca să alunge grindia de pe holdele lor.

Obișnuiți a alerga la judecată, pentru toate neînțelegerile dintre ei, se întâmplă ca sătenii să desvăluie înaintea judecătorilor. adeseori, scene hazlii sau obiceiuri interesante.

Iată, textual, două jalbe adresate Judecătorului Ocolului Folticeni, în 1899 :

Domnule Judecător, Subsemnatul Vasile Ștefan a Trifeni din comuna Șoldănești, vin respectuos a aduce la cunoștința Dv. următorul fapt : sint părinte de familie a copilei Marghioala, care după obiceiŭ țărănesc se duce la joc unde se adună toți tinerii și tinerile din reionul satului. În ziua de 8 Septembrie fiind joc făcut în ograda curții D-lui Proprietar moșiei Hirtop, cum era adunătură aproape tot satul, flăcăii, aŭ început a striga în joc un cântec în contra fiicei mele mai sus menționată, pe care l-a compus locuitorul Ștefan Toader Ioniță Olariu scriindu-l în stabilimentul de circimă din Hirtop în fața flăcăilor Ștefan Pădurariu Harașpuc și Domițian Vas. Brăniianu din com. Șoldănești. Acea compunere scrisă a dat-o tinărului Ion Vasile Tăriță, și fiind-că el a pierdut-o, a dictat-o, după cum în dos se arată. Acest fapt fiind prevăzut și pedepsit de lege, de oare ce s'a făcut o calomnie injurioasă în public ceea ce a făcut ca fiica mea să fie desprețuită de toți locuitorii, cer dar justiția Dv. să reguleze satisfacerea mea.

1899 Sept. 20.

Cântecul compus și publicat.

Foac verde ș'on dudău
iaca Dolca lui Birsău
foae verde mintă creață
Dumiuică dimineață
a fost Dolca la oraș
cu Alexandru
coborînd din tirg la vale
n'avea nici unu parale ;
la moară dac'a ajuns
Alexandru jos s'a pus :

măsa sta și se uita,
fata iute deslega,
amindouă trăgea de craci
ca să deie cu draci.
În crîșmă s'a dus
și pe două ocă i-a pus,
apoi la Ghidale s-a dus
de s'a pus cu
și-a capatat cițiva gologani
c'asaî treaba la jidani.

Dolca e Marghioala V. St. Trifeni ; Alexandru e Alex. Mazilu, căsătorit com. Șoldănești. — (Nota jăluitoarei).

Tot atunci, un altul se plinge că un răuvoitor „I-a legat cununia fetei lui“, și cere pedepsirea vinovatului.

Iată ce spune el :

Domnule Judecător, Subsemnatul Tanasă Dobrin domiciliat în comuna Mălini județul Suceava, chem în judecată pe femecea Ioana Moșoc din comuna Sasca tot acest județ, pentru că cu diferite fărmece numita ar fi făcut ca T. Petrea Stan să nu se mai poată cununa cu nimeni nici odată, zăpăcindu-l într'o stare normală, și pe copila mea Ioana Tanasă Dobrin asemenea ați zăpăcit-o, și i-ați legat cununia ca să nu se mai poată cununa nici odată, pentru care invoc ca martur pe Catinca D. Negoită și Rubla Petrea Stan care știu despre cele întâmplate.

Și vă rog, Domnule Judecător, a ne cita înaintea Dv. cînd vom proba chestiunea mai pe larg.

Cu stimă

Tanasă Dobrin

Ar fi interesant a se aduna astfel de documente, cari ar putea servi la studiarea psihologiei neamului nostru.

A. G.

N O R O C U L

(POVESTE)

Ci-că era odată într'un sat un om, care avea doi fectori, amîndoi însurați. Cel mai mic era bogat, dar cel mai mare, pe liugă că era cam prost, apoi după prostia lui i se nemerise și numele de Tanasă ; dar era și sarac lipit pămîntului, însă bun la inimă, lucru mare. La casa lui n'avea nici batr mîșă să-i mîlaune, de cum vr'o coadă de vită. Da copii o droae ; însă mărunței și nu buni de treabă, că nevasta-i făcea tot cîte doi într'un an. Și biata femece îngrozită de atita puzderie de copii la așa sărăcie, zicea adese ori :

— Doamne, bărbate, pe semne că așa-i făcut saracului, că D-zău alta-i dă, nu-i dă, da copil totdeauna-i dă mai mulți de cît îi trebuie, de nu-i el bucuros.

— Iau tacî, femece, nu te tot vâlcăra și căina că avem alița copii, zicea barbatul ; că eî de cîte ori mă duc la tată-miî și mă jălui că-s sărac și copil tot se fac, el imî spune totdeauna, că mai bine să fiî sărac și să ai copii cît de mulți, de cît îi fi bogat și nu-i avea nici unul, cum bunăoară-i frate-meî ; că fiecare copil cu norocul

lui se naște. Și apoi în norocul unuia pe urmă se 'ntimplă de trăesc și părinții și ceilalți copii mai bine; și eu chitesc, că dacă tatuea spune, așa trebuie să fie.

— Dă, barbate, să poate să fie și asta; da eu văd ca piună amu, ballr că avem destul copil, not lot săraci simlem.

— Ei femee, ia lasă să mai treacă o leacă din vreme, doar or mai crește copiii, c'apoi giudesc că li-a crește și norocul; că dintr'aliția, trebuie să fie macar unul cu noroc.

N'a trecut multă vreme și nevasta mai născu un băet, și în scurt timp după aceasta, se int'implă de moare și moșueagul, tatăl flăcăilor.

Și cum fusese moșueagul bogat, feciorii în urmă s'au strins în sfat, ca să împartă averea. Feciorul cel mai mic, deși destul de bogat, dar și destul de șiret, luă tot: oile, vitele și ce mai era; iar fratelui său abea-i lăsă o beată vacă, care era mai rea, numită *murguța*.

Bietul Tanasă, deși nedreptățit, nu zise nimic, ci se mulțami și cu atita. Luă vaca, se duse cu ea acasă, o leagă de crucea unei ferești, căci împrejurul casei lui era pustiū, n'avea măcar un pat bătut în pământ, și după ce intră în casă, zise:

— Ia amu, mai feme, cindre c'o murit bietul tătuca, D-zău să-l ierte și să-i fie țărna ușoară, am ajuus și noi să avem de la el măcar o coadă de vită la casa noastră. Du-te și tu afară și vezi.

— Da bine, măi omule, zise femeca, după ce se tulourse de afară, din atit amar de vite și oi, ce-au rămas de la tatu-tu, numai cu atita te-ai ales? Ptiu! Ucigă-te toaca, nătărăule, că bine te-o mai poreclit popa cind te-o botezat și l-o pus numele Tanasă, parcă o știut că are să-ți lipsască multe doage. D'apoi ce s'o făcut toată averea tătini-tu?

— Ei, mă mai întrebă și tu ce s'a făcut? A luat-o fraterniū.

— Lua-l-ar icelce și toate năpădăcele, da n'are el destulă avere, mai trebuie să toarne său în carne grasă, și să-ți ele și partea ta, cît l-a rămas cu dreptul de la părinți? Nu știe și nu vede el că simtem așa de săraci, năcăjiți și cu un cird de copii? Dacă-i așa de hrîpareț și de haiu la inimă, să dea D-zău să ajungă și el ca mine, ca să vadă ce-i necazul și sărăcia.

— Măi! dar tare mai ești rea de gură și fără leac de judecată și socoteală. D'apoi cum nu te gindești tu că numai pe murguța am adus-o, și pe asta am legat-o de crucile fereștii, apoi dacă luam ju-

matate din toate vitele, unde eram să le pun? Să fim mulțumiți și cu alita.

— Să te duci dracului de pomană cu tot cu murguța la și mai mult să n'o mai văd pe lingă casa mea!

— Ei, așa și-i treaba? Zise prostul minios, apoi las că-i găsesc eu leacul, și de cit oiū da-o dracului de pomană, cum zici tu, mai bine o duc în tirg ș'o dau pe parale.

Și cum zise, bietul Tanasă, nici una, nici două, ieși din casă, deslegă vaca de la crucea fereștii și hai murguța la tirg!

Pe drum se întâlnește cu Picală.

— Buna ziua, cumătre!

— Mulțămim D-tale!

— Da de unde vii? întrebă Tanasă.

— De la tirg, hădică.

— Ei, dacă ai umblat prin tirg, îi li văzut cum se dau vitele.

— Da cum nu, am văzut; se dau destul de bine, mai cu samă acele care n'au coarne, se vind — ce-i dreptul — mai bine ca toate, răspunse Picală, și se duse în drumul lui.

— Anzi, gândi Tanasă, ci-că se dau mai bine acele care n'au coarne. Și scurt s'apucă de tae coarnele vacii și pleacă înainte. Nu merge mult și se mai întâlnește cu un altul, cam tot de potriva celui dintîi, și-l întrebă și pe acesta:

— Nu cumva vii de la tirg, cumătre?

— Ba de la tirg, îi răspunse acesta.

— Dacă-i așa, apoi îi li văzut cum se dau vitele.

— Cum nu, se dau destul de bine, dar mai cu samă acele care-s fără coarne și fără urechi, răspunse acesta, uitîndu-se la vacă rîzînd, și iar se duse în drumul lui.

— Auzi, gândi Tanasă, acesta spune că se dau mai bine acele fără coarne și fără urechi. Și răpede s'apucă de tae urechile vacii și pleacă înainte. — Nu merge mult și se mai întâlnește cu un al treilea, pe care-l întrebă ca și pe cel doi dintîi.

— Se vind bine vitele, răspunse acesta, uitîndu-se la vacă rîzînd, da se vind mai bine acele, care-s fără coarne, fără urechi și fără coadă; și-și urmă drumul înainte; iar Tanasă al nostru, nici una, nici două, tae și coada vacii, și iar plecă pe drum cătra tirg. — Se nimerise de acum era tocmai prin o pădure, cînd se 'ntâlnește cu un al patrulea om, pe care-l întrebă ca și pe ceilalți.

— Hei cumătre, zise acesta, după ce se uita întăi mirat la vacă,

în tîrg am văzut vinzîndu-se mai cu samă vite care aū numai 2 picîoare.

— Măi! Da tare gogonată minciună trebuie să fie și asta ce-o spui tu! Da unde naiba s'o mai văzut vr'o dată vite numai cu 2 picîoare?

— Hm! Da vită fără coarne, fără urechi și fără coadă s'o mai văzut?

— Da de unde pocnitu să se poată vedea! răspunde Tanasă.

— Apoi murga asta a ta, cum este?

— Ei, asta-i altă socoteală. Nu că să crezi oarecum că murguța mea a fost din născare așa, cum o vezi tu acum, ferească D-zău! Ea o avut și coarne, și urechi, și coadă; dar i le-am tăet eū, pentru ca să fie mai cu preț, cum mi-o spus și mie alții.

— Apoi cum tu ai tăet coarnele, urechile și coada vacii ca s'o vinzi, cum zici, mai bine, tot așa or fi făcut și acei diu tîrg vitelor lor cu picîoarele, pentru a le vinde mai cu preț, răspunse lui Tanasă acesta, care se nemerise, ca și ceilalți, să fie un bun mehenchi, și-și urmă drumul înainte.

— Ia o fi și asta, zise Tanasă. Chitiam la început, cînd mi-o spus, să fie minciună, orî cine știe ce năzdrăvănie spusă în batac de joc; dar lului bine sama, la urmă, parcă are dreptate omul.

Și cum îi prostul, fără multă gîndire, trage vaca în pădure mai la o parte de drum, o leagă de un copac mare scorboros, îi taie picîoarele de dinainte ș'apoi... hăi murguță la tîrg! Da vaca pace, de jos nu se mai scoală.

— Bre! ce cap, ce cap și la mine! Auzi? Cum să nu-mi vie mie în minte de la început, că vaca n'are să poată merge numai în două picîoare! Să n'o duc eū în tîrg și să-i tai picîoarele acolo? Sară-i sară, haramul șade trîntit și nici vre să se scoale măcar în celelalte două picîoare. Poftim de-acum Tanasă și-ți vinde vaca! Ei, asta ca asta, da unde mai pui la socoteală popîrda (gura) femeii, cînd m'oî întoarce acasă fără vacă și fără bani?! — Și cum sta el așa scîrbit și dus pe gînduri, copacul cel scorboros, de care legase vaca, fiind clătinat încetinel de vînt, din cînd în cînd tot făcea scîrț! scîrț!

— Așa, zise Tanasă către copac, vra să zică cumperi tu vaca? Dar parale cînd?

Copacul tot făcea într'una: scîrț, scîrț!

— Marți, Marți să vin după parale? Ei bine, am să vin Marți, și lăsînd vaca la copac, pleacă acasă.

După ce ajunsese acasă, nevasta-l întreabă :

— Ei, barbate, ai vindut vaca și cu cit ?

— Da, am vindut-o la un copac în pădure. Nu știu cu cit, că nu mi-a spus ; dar pe Marți am vorbit să mă duc să-mi dec paralele.

— Cum, ai vindut-o în pădure unui copac ? Eu pluă acum n'am mai auzit una ca asta ce spui : vaca vindută unui copac din pădure ! zise femeea mirată și cu ciudă.

— Ei, dacă-i așa ! răspunde Tanașă.

— Tacî omule, nu mai vorbi de astea, că te-or rîde și ciuîl, de cum oamenii, cînd te-or auzi ! Zi mai bine că ciue știe ce-i fi făcut tu cu vaca, ori cu paralele de pe ea, ș'amu, ca să te scapi de mine, vrei să-mi alcătuești o minciună, care se prinde ca nuca-n părele.

— Ce minciună, măi femeie, nici o minciună. Faci și tu cum am făcut eu cu omul acela, care-mi spunea că în Irg se vind numai vite cu două picioare și eu îi spuneam că-i minciună, și la urmă o fost chiar adevărat.

— Tu vorbești într'aturilea, de pare-că ești nebun, măi omule, zise femeea îngrijată.

— Ei apoi de ce vorbești și mă ocărești degeaba, dacă nu știi ? Stai să-ți istorisesc totul cum s'o întimplat lucrul, ș'apoi îi vedea și tu că-i așa cum spun. Apoi îi istorisi femeii toată pătărania cu vaca.

— În sfîrșit, cite-ai făcut boacăne de cînd m'ai luat și pînă acum, toate-au fost cum au fost : dar asta li-au făcut virf. Și dacă n'aș avea puzderia asta de copii, zău, n'aș mai trăi cu tine nici leac : căci prost ca tine nu știu dacă s'o mai văzut !

Cînd a venit ziua de Marți, omul nostru se duce în pădure la copac, să-i dec banii pe Murguța : dar copacul, ca ș'atunci, făcea iară : scîrț, scîrț !

— Ha ! Marți ? Bine, oi veni eu iară Marți, dacă nu-mi dai paralele amu ; da să știi, că dacă nu mi-i da nici atunci, apoi nu te mai las chic, te tală, zise prostul, și se 'ntoarse acasă.

Marțea viitoare bietul Tanașă își luă toporul pe fină și plecă iar la pădure. — Ajungînd acolo și văzînd că copacul face, ca și-n năinte, scîrț, scîrț, uude nu mi se desbracă de cojoc și cit ai face-o mămăligă, îl dă la pămînt. Dar minune mare ! Cînd pică copacul jos, numai ce-aude de-odată : zur... ! și să și făcu la rădăcina lui o coșcoge movilă de galbeni. — Acolo fusese ascunsă o comoară.

— Hei ! zise prostul voios, văzînd galbenii, așa-i că dacă te-am tăet, mi-ai dat paralele ? Ia să vedem, cînd oi duce banii acasă nevastă, ș'atunci are să zică că-s prost ?

Și lăsând banii în pădure, se duse de-a dreptul la frate-său, cerând să-i dea două cară, ca să aducă banii de pe Murguța.

— Ce bani de pe Murguța, măi, zise frate-su mirat?

— Apoi cum, nici atîta nu te pricepi? Am vîndut pe Murguța ceea care mi-ai dat-o tu și trebuie să mă duc acum să-mi aduc banii!

— Bine, mă pricep eu c'ai vîndut-o; dar cum vrei să mă pricep că trebuie să-ți dau încă două care, ca să-ți aduci banii de pe o șoropchină de vacă ca aceea, de pe care nu puteai lua nici atît cit să ai cu ce umple o pungă macar? Da așa nu te poți duce să-i aduci, îți trebuie cară? Prost, prost te știu eu și încă hăt bine; dar acum, după cele ce-mi spui, mi se pare că ți-o sărit din cap și mintea cită biata, Doamne, o măi aveai; ești nebun!

— Apoi s'o mintuit! zise Tanasă. Oamenii știu din prost și din nebun nu mă mai scot; și ei, zău, că-s mai proști și mai nebuni de cit mine. Firește că-mi trebuie cară, de vreme ce am o grămadă cit mine de galbeni! — Dacă ar fi mai puțin tei să 'ncapă în pungă, ori în traistă, ia-și aduce eu și-n spate, n'ai grijă, dar așa?

— Măi, du-te dracului de dinaintea mea și dă-mi pace cu nebulniile tale, c'oiu lua amuș o despicătură și tocmai în cap te-oiu pîli, că doară eu n'am înebunit ca tine!

— Ei lasă, zise Tanasă mai cu blindele, nu fi și tu așa de rău și hurhuz, că știu eu ce vrei, că ești șiret de-ți crapă pelea. Adică-tea ai vra să-ți dau și ție ceva din grămadă. Iaca-ți dau jumătate, adecă un car de bani, că mie mi-s de-ajuns ceilalți, numai halde, c'apoi dacă nu, are să-ți pară rău.

Fratele său tot nu-l crezu plină nu-l spuse prostul pătărnia cu vaca și cum a găsit banii.

În sfîrșit, în cele din urmă, pun boii la cară, se duc în pădure, împărțesc banii în două, pun jumătate din ei într'un car și jumătate în celalalt car, îi acopăr cu frunziș, ca să nu-i vadă oamenii și pleacă acasă; fratele cel mai mic înainte și Tanasă în urmă.

Pe drum, care-i întilniau și-l întrebau ce au în cară, cel dinainte spunea că are mangal; da Tanasă zicea: „Ba am în car banii de pe Murguța“. — După ce-au ajuns în sat, se duse fiecare cu carul la casa lui.

Care nu l-o fost însă mirarea și ciuda fratelui celui mai mic, care, cînd a vrut să descărce carul, a găsit mangal în loc de bani. Și închipuiți-vă și mirarea nevestei lui Tanasă, cînd a văzut că acesta-i aduse un car de galbeni!

— Ei, măi femeie, zise Tanasă mîndru, cînd descărca banii,

așa-i că s'o adevărit ce-ți spuseseam că ? Ia să vedem ș'acum îți mai dă mîna să spui că-s nebun și prost ?

— De nebun, ferească D-zău, vad că nu ești; da de prost din cum ai fost, parcă n'ai fi nici acum mai cumiute; de cit, de vreme ce ți-a dat D-zău atîta amar de bani, se vede că-i adevărat ceea ce mi ai spus tu odată, că ți'a spus tatăl tău, D-zău să-l erte; că fiecare copil cu norocul lui se naște, și că cred, că dintre toți, cel mai cu noroc e băelul acest mic.

Descărcară banii și-i puse în mijlocul casei. Fratele cel mai mic tocmai atunci veni și el să vadă dacă și lui Tanasă i s'a împlinit cu banii ca și lui, și văzînd gramada, după ce-și spuse pălănia, stăru-i să-i mai dea încă jumătate din ei.

— Bine, îți dau, zise Tanasă, că și așa mic tot îmi rămîn destui; de cit stăi puțin să aduc stambolu de la popa, să-l măsurăm.

— Bagă de samă, să nu spui popii, că ai să măsoari bani, zise fratele cel mai mic — Dar Tanasă nu-l ascultă și cînd popa-l întreabă ce are să facă cu stambolu, el îi spuse curat: că are să măsoare banii de pe Murguța.

Tocmai cînd aû mîntuit de măsurat banii, iată și popa vine să vadă, dacă-i adevărat ceea ce-i spusese Tanasă.

Fratele cel mai mic, cînd l-a văzut, le o botă și i dă uua în cap, de-l omoară, ș'apoi luîndu-și banii, iese și se duce.

Pe drum întîlnindu-se c'un om, care-l întreabă că ce are în sac, el îi răspunde, că are ceapă. Și cînd colo acasă, tocmai așa a și găsit. — Minios, se întoarce iar la fratele său, cerîndu-i să-i mai dea jumătate din bani. — Tanasă însă îi răspunde că-i va da, dacă mai întai îi va duce pe popa din casă, să-l amestue (ascundă) undeva. — Fratele cel mic se 'nvoește, pune pe popă într'un sac mare și iese cu el din sat spre a-l duce să-l dea într'un iaz, care era cam departe. Pe drum se 'ntîlnește însă cu Picală, care și el avea într'uu sac un lup, mai mult mort de cît viu.

— Buna vremea, căci era seară, da ce ai în sac, zice Picală ?

— Un godiu [pore tinăr] colea gras, tăet; dar D la ?

— Eă ? Un terțiu (berbecu de 2 ani) viu, tot gras.

— Nu faci schimb cu mine ?

— Da de ce nu, mai ales că mie chiar îmi trebuie un godiu, zise Picală.

Și schimbînd sarcinile, apucară fiecare înapoi din cotro venise. Picală cu gînd c'a plecat pe omul lui, schimbînd lupul pe-un terțiu; iar celalalt bucuros c'a scăpat de beleaua de popă. — Intors în sat,

fratele lui Tanasă se duse acasă întâiu și dădu drumul lupului din sac în tirla cu oile și apoi se duse la frate-său de-și luă partea. Venind cu banii în spre casă și fiind acum noaptea târziu, se gîndește că, dacă l-ar întreba cineva ce are în sac, să spue drept, ca să nu mai pățească și cu acești bani, ca cu ceilalți. Dracu nu face mînaștiri, și omul nostru tocmai cînd se hotărîse să spue și el în viața lui odată drept și atunci o cudâlbește.

Întilnindu-se c'uu om, tocmai cînd era acum aproape de casă și acela întrebîndu-l, el îi spuse verde că în sac are bani. Atunci omul acela, care nu era altul de cît un hoț, auzîndu-l spunînd astfel, îi dete cîteva zdravene și luîndu-i banii, îl lasă ca vai de el în drum. — A doua zi desdimineață venindu-și el în simțire, se duse acasă; dar cînd se dec drumul la oi, ce să vadă? Oile toate moarte. Bietul terțiu lui Picală venindu-și în fire, nu dormise, se vede, toată noaptea și făcuse bună ispravă. — Fără bani și fără oi, de-atunci bietului om i-a mers din ce în ce mai rău, pînă cînd a sărăcit de n'avea ce mînea și în urmă, ne mai avînd în cotro, s'a apucat argat la Tanasă, care acum era cel mai bogat și cel mai cu vază om din sat. Așa se schimbase omul nostru, în cît jurai că nu-i prostul Tanasă de mai nainte. Ce vrei, nu degeaba-i proverbul: *Bani te 'nzată a vorbă și hatnele-n merge*. Și cînd cite-odată se luau de vorbă amîndoi frații, și cel mai mic se jăluia de starea rea în care ajunsese, pe cînd Tanasă din sărac lipit pămîntului, se făcuse așa de bogat și toate-î mergeau bine. Tanasă-î răspundea: — Da, măi frate, ci-că să puî toldeauna temel pe vorba părintească și bătrînească: că tatăl-meu cînd trăia și eu mergeam și mă tîngulam lui că s sâ rac și am un cîrd de copii, el toldeauna îmi spunea: „Hei măi băete, copiii cît de mulți la casa omului is avere, nu-s sărăcie; că fiecare copil cu norocul lui se naște. Și apoi de multe ori se întimplă între ei cîte unul măi norocos, de trăesc pe urmă și părinții și ceilalți copii măi bine, cum bunăoară s'o întimplat cu mine. Apoi tot tata spunea de multe ori: *că D-zău dă fiecărui om după inima lui*.

Culeasă din Boroaia (Suceava).

C. Teodorescu.

SNOAVE

Purecarul popei

Un popă venea odată pe la tîrg. Pe drum el întilni un om care

avea în mină un rac. și popa fiindcă nu mai văzuse raci, întrebă pe om : Ce-i ăsta tată, că eu sint bătrîn. și n'am mai văzut d'ăștia.

— Hei, părinte, ăsta e un purecar. Dacă-l pui sara în pat, toată noaptea omoară la pureci cu cleștele. Cine are purecar e fericit de el, că scapă de pureci.

Auzind popa așa, îl întrebă : Da ce ceri pe el, tată ? — Ce să cer tată ? — 95 de lei, că doar am mai avut purecari și i-am dat cu cîte 100 de lei : dar pentru sfinția ta îl las mai ieftin. — Popa scoate banii, îi dă omului și pleacă cu purecarul.

Seara, pune popa purecarul în pat și se culcă cu preoteasa. Peste noapte racu apucă pe preoteasă, de picior, cu ghiarele. Ea începu a țipa, și sărind, popa puse minile să ia racu, dar fu apucat și el de mină. Văzînd ast-fel, popa, pune gura să desprindă racul, dar fu apucat de barbă. Astfel puricarul a prins pe popa cu capul unde nu trebuie.

(Spusă de St. Dobrițescu, din Șasa, jud. Gorj).

Cei trei surzi

Un om surd perduse niște capre și tot căutînd după ele, dete de un alt om cosînd la o livadie, care era tot surd. „Nu cumva văzuși niște capre ale mele trecînd pe aici, măi prietene ? „întrebă el. Dar acesta neînțelegînd întrebarea, răspunse : „Cît se vede de ici pînă în pădure tot eu cosesc“, arătînd cu degetul. Acesta crezu că-i arată caprele în pădure și-i făgădui că dacă le va găsi o să-i dea o capră. Se întimplă de găsi caprele tocmai în acea pădure. El se gîndi, fiindcă făgăduise celuilalt o capră, să-i dea una șută. Și așa și făcu.

Apucînd una de urechi, o duse înaintea omului. Acesta răspunse mirat : „Eu nu l-am rupt coarnele“. „Apoi de, nici eu n'am vorbit să-ți dau două“, zise celalt.

Pe cînd se certau, lată vine un popă călare, care era deasemenea surd. „Uite părinte, zice că l-am rupt eu coarnele“. „Apoi de părinte, nici eu n'am vorbit să-i dau două“. Preotul care n'auzise nimic și crezînd că el îl cer țapa zise : „Bine tată, dacă țapa-i a d-voastră, luați-o, că eu am găsit-o“, și astfel preotul descălecînd, plecă pe jos.

Picală și popa

Preoteasa unui popă trăia în bune legături cu logofătul satului.

Intr'o zi, logofătul vorbind cu preoteasa îi spuse că a doua zi el e în luncă, cu plugul la arat. Ea-l întreabă că cum ar face să-l găsească, că vrea să-i aducă mâncare la plug. El îi spuse că are un bou pric, și deci încotro va auzi „cea prian“, într'acolo să vină. Picală, care era slugă la popa, auzise tot ce vorbise logofătul cu preoteasa. A doua zi, popa plecă de dimineață cu Picală la arat în luncă. După ce plecă popa, preoteasa s'apucă să gătească mâncare. Ea făcu două feluri de mâncare. Un fel mai de riud pentru popa și Picală, și altul mai bun pentru logofăt. Când văzu Picală că se apropie vremea prinzului, și știind că preoteasa o să vină cu mâncare la logofăt, se puse pe capul popii să-i dea ismenele să le pună pe bou ziciind că voește să albă și el un bou pric. La început popa nu prea vrea, dar văzind că nu scapă de Picală, i le deta. Picală le puse pe bou și începu a striga: „cea prian! cea prian!“ Venind preoteasa cu banița cu mâncare, văzu de departe bouul cu ismenele pe el, și crezind că-i bouul cel pric al logofătului, merse drept. Când se apropie bine, văzu că se înșelase, dar n'avea ce face. Ea puse masa și rugă pe popă să cheme pe logofăt să mince cu ei. „Să-l chemăm“, răspunse popa, și trimise pe Picală după el. Picală se duse la logofăt și-i spuse să se păzască, că popa a pus giud să-l omoare. Intorcându-se înapoi, înșiră pe potecă niște nucii pe care le avea în stu. El spuse popii că logofătul nu vrea să vie. Atunci plecă popa să-l cheme. Găsind pe potecă nucile iușirate de Picală, el le adună una cite una și le băgă în stu. Logofătul îl văzu de departe, și crezind că adună petre ca să-l omoare, o luă la fugă. Popa fugea după el ca să-l cheme, dar logofătul fugea mai tare. Și văzind popa că nu-l ajunge, l-a lăsat, și astfel a fugit și iar a fugit.

Depart de gard că are nărav

A fost odată un om sgireit care avea o nevastă risipitoare. Ea risipea din casă și da pe la alții. Intr'o zi, pe când el lipsea de acasă, ea a tăiat o bucată de trandafir de porc, a fript-o și a mâncat-o. Când a venit bărbatul, a întrebat-o că cine a mâncat trandafirul. Ea a răspuns că nu știe. El îi spuse că dacă nu spune cine l-a mâncat, el moare. Prefăcându-se că e mort, îl luară să-l înmorminteze. Nevasta și cu toate rudele mergeau după el și-l plîngeau. Trezind aproape de un gard, el sari din trou, luă un par din gard, și începu să-l gonească în toate părțile. Toți fugeau și se închinau. A trecut

mult timp după acela. Când a murit într'adevăr, acest om, toți mergeau departe el, iar nevasta lui se cluta astfel: „Departe de gard, că are nărav! Departe de gard, că are nărav.

(Spuse de P. N. Canavea).

C. P. Canavea.

C Î N T E C E

Căta negri

512.—Frunză verde trei castale,
busuioce crescut în cale,
eu mă duc miudră 'n catane
tu rămii și spală haine:
spală și uafra mea
care-am holteit cu ea
din copilăria mea.
Și mi-o spală 'n lacramtoare,
usuc-o la țifșoare,
cu foc de la inimtoară,
ș-o calea pe brașoare,
cine-a vede-o, să moară.

513.—Busuioce crescut în crengi,
hai pulcă de mă petreci
de la Cruce pîn' la Beci,
de la Beci pînă la Dorna,
c'acolo suntem chemați
cinci sute de dorobanți,
și de-acolo ne mai duce
la Suceava apă dulce,
din Suceava 'n Cernăuți
unde stut de ai noștri mulți
În Cernăuți cind ni-o dus,
sus la curțile din sus,
sus la curțile din față
unde tund fără musteața,
sus la curțile din dos
unde tund pe cei frumoși,
părul meu cel galbior
la maioru-i sub picior.

514.—Foilița verde nucă,
vai săracă miudrlică,
pleacă-te și mă sărută
și te du de te marită,
nu-ți fie inima friptă,
că destul mi i friptă mie
că mă duc în cătanie,

515.—Verde foae de ovas,
rămii Ardeal sănătos
ca un pom miudru frumos:
verde foae lemn pirlit
eu din tine am eșit
cu mult dor și cu urit.
Foilița lemn uscat,
eu tare m'am suparat
cind din tine am plecat,
și tare-s înstrăinat:
c'am plecat în țări străine,
unde nu cuosec pe nime,
numai frunza și iarba
care-i în toată lumea.

516.—Foiliță fir de mură
cintă cucul sus pe șură,
merg flăcăii la măsură:
merla cintă, cucul, cucu!
toți flăcăii stau pe duca.
Haideți pulcă să jurăm
pe flăcăi să nu-i lasăm,
că dacă noi i-om lasa

la horă cine-a juca,
pe noi cin' ne a săruta ?

517.—Uscate-ai lele, ca vintul,
și nu te-ar primi pământul.
că tot la tine-s cu gindul,
cu tine să mă 'ntilnesc
trei zile să povestesc ;
dar trei zile-mi par un ceas
povestind al meu necaz :
de cînd m'am dus cite-am tras.

518.—Foiliță și una
zis-a tata și mama
să las somnu și mîndra :
eu somnu nu l-oî lasa
și de puica tot așa,
că cu mîndra mă mai ieū
de-mi mîngîi ucazul meu.
Cînd mă doare inima
mă sărut cu puicuța
de-mi mai trece durerea.

519.—Frunză verde grîu mărunt
de-ar fi cît de mare vînt
trebuie să stai ca sfînt ;
de-ar fi vîntul cît de mare
trebuie să stai lumnare
ca și iarba de pe vale ;
sufală vîntul, iute tare
lacrămile curg la vale,
lacrămile ca bobu
mai ferbinți de cît focu ;
dar de lacrimi nu bag samă
că li-oî șterge c'o naframă,
dar mi-î milă de obraz
că rămîne fript și ars ;
picioarele amorțite
și de frig inșepenite,
u'am unde să le 'ncălzesc
ca să le desșepenesc ;

macar de ași și muri
eu din ~~front~~ nu pot eși :
frunzulița iarbă creața
zapada mă bate 'n față,
vai ș'amar de-a mea viața !

520.—Verde frunză ș'o lalea
maică, măicuța mea,
de mai ai vr'un băețel
să nu-l blastăm așa rău
cum m'ai blastamal pe mine
de umblu prin țări străine,
unde nu cunoșc pe uime :
pușca-mi roade umerile,
baloueta șoldurile,
pătrunțașu pîntecel.
cismele picioarele,
și ranița spatele.
Și doru de pe acasă
te face să năcăjești
și tare să 'mbatrînești.

521.—Foilița ș'o alună
of viața mea cea bună !
am dat-o Neamțului în mîna
ardă-l para focul
pe malul Tirolului.
Mai de mult de l-ar fi ars
pe-răcruți să nu-i fi tras,
să fie flăcăi pe-acasă,
aș trage ziua din coasă
sara-aș merge la frumoasă ;
aș cosi, cît aș cosi,
și de pușcă n'aș griji,
n'aș ținea pușca pe mînuă,
sloî de ghiață la inimă ;
n'aș ținea pușca pe brațe.
la inimă sloî de ghiață.
Inimioară cu suspin
nu te amări cu veniu !

522.— Foae verde Iasomie
 cine-mi poate crede mie
 ce traiu duc in cătănie ?
 Că postesc ziua și noapte,
 și duc foame cit să poate,
 iar in zori de dimineață
 cuprind pușculița 'n brațe
 ș'o întreb cum a dormit
 că tot la ea m'am giudit ;
 ea lace și nu vorbește
 pe mine mă tot silește
 s'o frec și s'o curățesc
 de mine să nu 'ugrijesc.
 Asudă și rujinește
 tot pe mine mă silește.
 strigă unsoare și olof
 s'o scap pe ea de nevoi.
 Cind sint gata de 'mbracat
 mă 'uvrtesc pe lingă pat
 ca și un om farmacat,
 și uimica nu găsec
 tot la pușcă mă giudesc.
 Dar asară m'am culcat,
 nime nu m'o sârutat,
 și pe pat m'am răsturnat ;
 n'o zis nimeni du-te, mîucă
 ș'apoi vină și te culcă.
 Dimineață m'am sculat,
 pe ochisorii m'am spalat,
 și nimică n'am gustat,
 la instrucție am plecat.
 Văd pluguri in cîmp arînd,
 și pulcuța mea plîngînd,
 și din inimă ostînd.
 Eū de pulcă nu giudesc,
 tot de pușcă mă grijesc :
 eū mă 'uvrtesc pe pămînt
 ca un arbore la vînt,
 fug, alerg, mă osîndesc

și nimic nu folosesc :
 asud de stau să plesnesc.

523.— Frunză verde ș'un dudau,
 pe drumul care merg eū
 nu-l fîntină nici pirău
 să-mi potolesc focul meu :
 focul de la inimioară
 nu mi-l potolește-o țară,
 numai pulca într'o sară.
 Al meu trup este-asudat
 și 'n sudori este scaldat ;
 nu te 'utrebă : poți nu poți,
 suferi comanda la toți,
 înainte și 'udărăt
 plină stupi singe din pept.
 Ah ! plue, amară ești !
 cu amar te mai plătești.
 Catană cind am plecat,
 din muute cind m'o luat,
 și 'n străini m'am departat,
 in cazarmă m'o bagat,
 la drapel m'am închinat,
 mi-o tăet părul din frunte,
 și m'o dat iulre răcuți ;
 și de-acolo n'oi veni
 pin trei ani s'or împlini ;
 și trei ani îi vreme lungă
 cine poate să-i ajungă.
 Numai Dumnezeu să știe
 ce traiu duc in cătănie,
 duc viață cu amar
 și-mi pare că-s de zahar ;
 dar zaharu-i tare rău
 osîndește trupul meu,
 trupul cu pacatele,
 ochii cu sprincenele,
 unde stau dragostele.

524.— Frunză verde trei smicele.

cole 'u vale 'u luncurele
 să bat două taberi grele
 de catane tinerele,
 ş'asa trec plumbii prin ele
 ca frunzele prin uuele
 şi luna prin nourele.
 Vină, maică, şi te uită
 că şi iarba toată-i cruntă,
 căci unde ne batem noi
 nici uu-i apă, nici uu-i iarbă.
 numai sînge pînă 'u barbă :
 sînge de-a muscalului
 pînă 'n coama calului,
 şi sînge de-a turcului
 pînă 'u scara murgului.
 Nechează murgul la poartă,
 lungă cale mi se găta.
 Verde foae ş'o sulciună,
 grea poroncă am la mină.
 Plînge mîndra şi suspină :
 tacî mîndră nu suspina
 că eă iar m'oi înturna,
 numai nu te mărita,
 că de-a fi vr'un bine 'u ţară
 la trei ani voi veni iară,
 dar de-a fi v'o răutate
 mă voi duce mai departe.

525.— Foilîta trei masline
 şine-mă măleuţă bine
 c'am fost copilaş la tine ;
 nu mă şinea maică rău
 că sint copilaşul tău.
 Maică, nu te supara,
 căci ca mine te oi lasa,
 ş'oi pune cotu pe masă
 şi te-oi lasa sănătoasă,
 şi ş'i-oi face larg in casă :
 oi pune picloru 'n seară
 ş'oi trece 'n străină ţară

unde duc viaţa amară.
 Cînd te-a ajunge dor de mine
 eşi in munte la fîntînă,
 şi fă-ţi ochişorii roată
 şi te uită 'u lumea toată :
 acolo, că mi-i vedea
 pe malul Bahului
 pe calu 'mparatului ;
 acolo că mi-i găsi
 unde-o fi steagul plecat,
 eă acol' oi fi picat
 şi tot in sînge scaldat,
 tot in sînge de cel roş
 din volnicii cei frumoşi.

526.— Foae verde ş'o lalea
 ramiî bine, mîndra mea,
 nu ştiu cînd ne-om mai vedea:
 n'a fi astăzi ori aldată,
 n'a fi poate nici odată.
 Dimineţa cînd mă scol
 mînuică pezmeciorul gol,
 mîndruţa cînd m'a vedea
 a plînge de jelea mea.

527.— Foae verde lemn de lei
 ştiu tu mîndră ce ziceai
 lingă mine cînd şedeai !
 Că mereu inî tot ziceai
 că nu este om pe lume
 să-ţi mai fie drag ca mine.
 Dar vād, puică c'ai mînuşit
 vorbele ce le-ai vorbit ;
 cum m'am dus in cătănie,
 tu alt drăguş ş'ai căutat ;
 el e mut şi tu eşti proastă
 vai, vai de dragostea voastră !

528.— Foae verde iarbă neagră
 toată lumea mă întrebă
 de ce-s tînără şi slabă ?

Sint slabă de dorul tău ;
 şi tristă de gîndul meu ;
 şi eî slabă oi tot fi :
 ce-am perdut n'oi mai găsi.
 c'am perdut un drăguţ slab
 care-mi place şi nu-l plac,
 şi l-o dus Neamţul sub sleag.
 I lingeşti ochii şi lăcramaşi,
 că voi sinteşti vinovaţi ;
 ce vedeşti nu mai uitaşi
 ce iubişti nu mai lasaşi.

529. — Foae verde tarba rara
 piriuļ pe lîngă moară
 curge limpede cerneală
 să-mi cernesc eî porţiţa
 că m'o lasat drăguşa.
 Ce să fac ca s'o cernesc
 căci mai tare o albesc ?
 Ba eî de m'oi mînia
 oi da părul la năspreală
 şi faţa la rumeneală ;
 cînd ar fi vr'o serbătoare
 m'oi găti ca şi o floare,
 ş'oi eşi pin la uliţa
 gata ca o păuniţă,
s'oi pasi din pasi rărul
 şi mi-oi capata dragul,
 şi un deget de-oi întinde
 cînci şi şase m'or cupriude,
 şi unul de-oi cîrliga
 zece mă vor săruta,
 mai frumoşi, mai sprinceuaşi),
 nu ca tine văeraşi.
 mai frumoşi, mai cu iubire
 nu ca tine-un scos din fire.

530. — Frunză verde peliniţa
 esă lelea la uliţa
 gata ca o păuniţa.

— Ie-mă bade, ie-mă dragă
 c'ai avut mindruţa slabă.
 — Eî lele nu te-oi lua
 pină tu mi-l apăra
 pe mine de duşmănit
 şi pe tine de iubit.

531. — Foiliţa de cires
 de s'ar face dealul şaş
 şi valea bună de mers
 cu puica să mă 'ntilnesc
 două vorbe să-î vorbesc,
 două vorbe tănuite
 să le fie puica minte.
 Foiliţa miez de nucă
de s'ar face dealul lunca
 să vad puica unde lucra
 şi sara unde se culcă.
 Să-si aştearnă cit de bine
 nu mai doarme ca cu mine,
 cit de moale să-şi aştearnă
 ca cu mine nu mai doarme.

532. — Foiliţa trei castale,
 cine n'are uoroc, n'are
 de cum naşte pină moare,
 precum nici eî n'am avut
 de cînd maica m'o făcut.
 Da maica cînd m'o făcut.
 Doamne, bine l-o părut ;
 cînd m'o văzut că-s fecior,
 să-mi fi rupt maica-uu picior
 n'aş mai duce-atila dor :
 mina să mi-o fi sclintit
 n'aş fi aşa de suparat
 şi de părinţi departat.
 C'ai ştiut, măicuţa, bine
 de beleaua ce-l cu mine.
 Cînd piciorul s'ar tocmi
 eî nu mult m'aşi necăji,

și mina mi-ași vindeca
 eū în scurt timp aș lucra,
 maica scirbă n'ar avea ;
 dar tu maică m'ai păzit
 de pe vatră să nu pic
 și de foc să nu mă frig ;
 piciorul nu mi l'ai rupt
 mina nu mi-o ai scintit,
 dar nimic n'ai folosit :
 cu mine nu te-ai slujit.
 Căci cînd* an' am împlinit
 pe mine m'o cătănit,
 și la oaste m'o pornit,
 boii că mi-o cîmpăvit
 și plugul o ruginit ;
 așa dacă ai văzut
 bine că nu ț'o părut
 știind c'ai avut feciori
 ș'amu staū boii în ocol.
 De-ai fi, maică, sănătoasă
 asta-i lumea păcătoasă ;
 fii maică cu Dumnezeu
 și poartă de gîndul meu.
 dacă vrei să vin acasă
 să ne mai vedem la masă,
 să scot boii din ocol
 și plugul pe cîmp în zor.

533.—Foae verde trei smicele

mult e cerul plin de stele
 și cuprins de mare jăle :
 plini-s munții de păduri
 și al meu cap de gînduri.
 Că-s imbrăcat cătănește —
 inima mi se topește :
 și m'ajunge-un dor ș'o jăle
 după dragostele mele,
 după cunoscuții mei
 - care-am holteit cu ei.
 Cînd eram la fete drag
 m'o jurat Neamțul sub steag.
 sub steag roșu de matasă
 trei ani să nu vin acasă ;
 dar să știî mindruța mea,
 că trei ani nu mă-i vedea,
 n'oî umbla sara prin ploî
 nici n'oî mai veni la voi ;
 mi-or da pușca cu oșele
 și la țavă cu mărgele.
 că trei ani vor să mă 'nșele.
 Frate, frățiorul meu
 mă topesc de dorul tău :
 aș veni la tine-acasă,
 ce să fac că nu mă lasă.
 Pune frate mina 'n șale
 și trage-un cîntec de jăle,
 și-mi trage una și mie
 să te-aud din bătălie
 unde pușc în carne vie.

M. Lupescu.

(Culesse din Eroștenî, jud. Suceava).

Librăria C. Sfetea, din București, a pus în vinzare o **Crestoma-**
tie pentru toți Rominiî de d. *G. Coșbuc*. — Prețul 90 bani.